

INDICATOR: ENERGIE-INTENSITEIT VAN DE HUISVESTING

THEMA: ENERGIE EN KLIMAATVERANDERINGEN

1 BELANG VAN DE INDICATOR EN ELEMENTEN VOOR INTERPRETATIE

Vraag achter de indicator:

Hoe evolueert de energie-intensiteit van de huisvestingssector?
Kennen de verschillende energiedragers eenzelfde evolutie?
Is er een ontkoppeling mogelijk tussen het aantal inwoners en het energieverbruik?

Context van de indicator:

Onze huidige samenleving maakt in aanzienlijke mate gebruik van energie om te functioneren: verwarming, koeling, verlichting, werking van apparatuur, industriële processen, verplaatsingen, ...

De huisvestingssector kent, op basis van de beschikbare gegevens, het grootste energieverbruik in het Brussels Gewest.

Op dit ogenblik vormt fossiele energie (aardolie, gas, steenkool, ...) onze belangrijkste bron van energie. We hebben het dan over energiedragers die eindig zijn en waarvan de verbranding een impact heeft op het milieu: uitstoot van verontreinigende stoffen zoals CO₂ (belangrijkste broeikasgas), NO_x, SO₂, fijn stof, ...

Bijgevolg is het beperken van het energieverbruik en het verhogen van de energie-efficiëntie een prioriteit geworden op internationaal vlak. De richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie impliceert een doeltreffend gebruik van de energie in alle lidstaten en dat in alle fases van de energieketen (vanaf de productie tot aan het finaal gebruik).

Wij mogen niet uit het oog verliezen dat de groei in een samenleving aan de basis kan liggen van een groeiend energieverbruik, ook al neemt zijn energie-efficiëntie toe. Door gebruik te maken van energie-intensiteitsindicatoren kunnen we dit aspect relativeren door het totaal energieverbruik te koppelen aan verbruikséenheden of aan geproduceerde eenheden.

Op nationaal of internationaal niveau, worden deze energie-intensiteitsindicatoren van een land vaak berekend in verhouding tot het BBP of in verhouding tot het aantal inwoners. Deze indicatoren worden overigens algemeen gebruikt voor vergelijkingen tussen gewesten of landen. Ze hebben echter ook hun beperkingen (zie methodologische fiche betreffende de globale energie-intensiteit van het Brussels Gewest), en hebben er alle belang bij om aangevuld te worden door een meer gedetailleerde sectorale analyse (in dit geval voor de huisvestingssector).

Te bereiken kwantitatieve doelstellingen:

Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie heeft als doelstelling om in de Europese Unie tegen 2020 het energieverbruik te verminderen met 20% ten opzichte van een scenario bij een ongewijzigd beleid. Voor elk land werden indicatieve streefcijfers vastgelegd voor het energieverbruik. Daarentegen werd er voor de energie-intensiteit geen enkele kwantitatieve doelstelling vastgelegd.

Vanuit een kwalitatief standpunt is, globaal genomen, een verbetering van de energie-intensiteit aanbevolen... maar zodanig dat een optimale levenskwaliteit van de inwoners gerespecteerd wordt.

Deze verbetering van de energie-intensiteit kan het resultaat zijn van :

- een verminderde energievraag (voor verwarming, verlichting, transport, ...)

- een efficiënter gebruik van energie (dit is door minder energie te gebruiken voor eenzelfde dienst) ;
- of van een combinatie van beide factoren.

Vanuit milieuoogpunt zal de impact voornamelijk afhangen van de totale hoeveelheid verbruikte energie alsook de productiewijze van die energie (d.w.z. van de gebruikte technologie voor het produceren ervan).

2 METHODOLOGISCHE GRONDSLAGEN

Definities:

- Energie-intensiteit : dit is de verhouding tussen de hoeveelheid energie die een sector verbruikt en een variabele die representatief is voor deze sector (aantal inwoners, aantal werknemers, aantal of oppervlakte van de woningen of kantoren, toegevoegde waarde, ...). Een hogere energie-intensiteit komt dus overeen met :
 - ofwel een hoger energieverbruik per éénheid van de gebruikte variabele ;
 - ofwel een beperking van de gebruikte representatieve variabele (daling van de waarde van de noemer in de berekende verhouding, wanneer het energieverbruik -of teller- constant blijft) ;
 - of van een combinatie van beide.

De bedoeling in dit geval is om het energieverbruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bepalen, waarbij dan de energie-intensiteitsindicator overeenkomt met het energieverbruik per inwoner, met of zonder klimaatcorrectie.

- Voor de huisvestingssector stemt de verbruikseenheid overeen met één gezin. De energie-intensiteitsindicator van de huisvestingssector zal dan ook overeenstemmen met het totaal energieverbruik van de huisvestingssector berekend per gezin, met of zonder klimaatcorrectie; op basis van het globaal energieverbruik of in functie van de energiedrager.
- Klimaatcorrectie : aangezien het klimaat een grote invloed heeft op het energieverbruik (vooral voor de huisvesting en de tertiaire sector) kan een "klimaatcorrectie" van het uiteindelijk energieverbruik worden toegepast op basis van de graaddagen (voor verwarming, GD 15/15). Deze correctie heeft als doel de invloed van de meteorologische kenmerken op het verbruik er uit te halen door een raming te maken van het verbruik in de veronderstelling dat, in het betrokken jaar, de klimaatomstandigheden in termen van verwarming, dezelfde zijn als deze in het gebruikte referentiejaar (hier 1990).
- Graaddagen (voor verwarming, GD 15/15) : Deze parameter integreert dag na dag het verschil (uitgedrukt in graden Celsius) tussen de gemiddelde temperatuur van een welbepaalde dag en een referentietemperatuur (in dit geval 15 °C). De gemiddelde temperaturen die hoger zijn dan 15 °C worden niet meegerekend. Op die manier wordt, voor een gegeven periode, de som van de graaddagen van de periode berekend. Bijgevolg zal, om het thermische comfort (verbonden met verwarming, niet met koeling) in een gebouw te handhaven, een periode met een hoge GD 15/15 gepaard gaan met een grotere verwarmingsbehoefte dan een periode met een lagere GD 15/15.

Eenheid: kWh/gezin

In het geval van een analyse per energiedrager wordt de indicator berekend in verhouding tot het referentiejaar 1990 en weergegeven onder de vorm van een index (1990 = 100).

Berekeningswijze en aangewende gegevens:

Teller:

De belangrijkste bron van gegevens in verband met het gewestelijk energieverbruik, in dit geval van de huisvestingssector, is de Brusselse energiebalans die sinds 1990 jaarlijks wordt opgesteld, op verzoek van Leefmilieu Brussel.

De energiebalans beschrijft de energiehoeveelheden die worden ingevoerd, geproduceerd, getransformeerd en verbruikt in het Gewest in de loop van een gegeven jaar. Er vond een herziening van de methodologie plaats, en dit vanaf de berekening van de energiebalans van 2015, die een impact kan hebben op de resultaten vanaf dan.

Noemer: Het aantal private gezinnen of huishoudens

Klimaatcorrectie: Om het energieverbruik van de huisvestingssector "met klimaatcorrectie" te berekenen, wordt bij conventie aangenomen dat 70 % van het energieverbruik van de gebouwen afhankelijk is van het klimaat en daarom evenredig varieert met de evolutie van de graaddagen. De resterende 30 % wordt beschouwd als niet-variabel (niet gelinkt aan verwarmingsbehoefte).

Deze veronderstelling is gebaseerd op een empirische aanpak (door de resulterende curve te lezen). Deze formule over-corrigeert wel voor de (in vergelijking) te warme/te koude jaren. Bovendien kan verwacht worden dat het klimaat-onafhankelijk verbruik met de tijd gaat toenemen, gezien de vooruitgang qua energieprestaties bij renovaties en bouw.

Berekening in functie van een referentiejaar: De gegevens per energiedrager worden berekend ten opzichte van een referentiejaar (in dit geval is dat 1990). De waarde 100 wordt bijgevolg toegekend aan de energie-intensiteit van 1990. De waarden van de andere jaren worden berekend in evolutietermen ten opzichte van deze referentie (een waarde groter dan 100 wijst daarbij op een grotere intensiteit, een waarde kleiner dan 100 op een kleinere intensiteit).

Bron van de aangewende gegevens:

Teller: Leefmilieu Brussel, gewestelijke energiebalansen en specifieke berekeningen

Noemer: BISA, volgens FOD Economie – Algemene directie Statistiek en Economische informatie (ADSEI); beschikbaar op:

<http://bisa.brussels/themas#.W5Ejc2YnZLy> (tabel "huishoudens")

Aanbevolen periodiciteit voor het bijwerken van de indicator:

Jaarlijks

3 COMMENTAAR AANGAANDE DE METHODOLOGIE OF DE INTERPRETATIE VAN DE INDICATOR

Beperking van de indicator en gebruiksvoorzorgen:

De in verband met de energiebalans gebruikte gegevens zijn niet allemaal equivalent: werkelijke gegevens, ramingen en resultaten van modellen (die worden geëxtrapoleerd om voor de ontbrekende gegevens te compenseren), verricht door het studiebureau op basis van de beschikbare gegevens.

De energie-intensiteitsindicatoren hebben tot doel om de gebruikte hoeveelheid energie per eenheid (in dit geval per gezin) te bestuderen. Het is de bedoeling om de evolutie doorheen de tijd van deze verhouding te evalueren, om zo op een indirecte manier de evolutie van de energie-efficiëntie van de huisvestingssector te begrijpen. Het zegt dus niets over het toekomstige aandeel van het sectorale verbruik binnen het totaal gewestelijk verbruik. Verder worden de socio-economische kenmerken van de bevolking (verdeling van rijkdom, verbruiksgewoonten,...) en van het woningenpark slechts op een zeer globale manier in rekening gebracht. Een aanvullende, meer gedetailleerde, analyse van de verklarende factoren is bijgevolg wenselijk vooraleer een conclusie te trekken.

4 VERBANDEN MET ANDERE INDICATOREN OF GEGEVENS (UIT HET RAPPORT OVER DE STAAT VAN HET BRUSSELS LEEFMILIEU)

Indicatoren voor "Energie en klimaatveranderingen"

- Gewestelijk energieverbruik
- Globale energie-intensiteit
- Energie-intensiteit van de industrie

- Energie-intensiteit van de tertiaire sector
- Energieverbruik door de transportsector
- Emissie van broeikasgassen

"Lucht"-indicatoren:

- Emissies van verzurende stoffen
- Emissies van ozonprecursoren
- Emissie van primaire PM10

5 VOORNAAMSTE INSTELLINGEN BETROKKEN BIJ DE ONTWIKKELING VAN GELIJKAARDIGE INDICATOREN (EUROPA, BELGIË, ANDERE INDIEN RELEVANT)

Vlaams Gewest :

VMM, Milieurapport Vlaanderen

Milieurapport (MIRA) Vlaanderen :

Huishoudens

- Eco-efficiëntie van de huishoudens

Beschikbaar op :

<https://www.milieurapport.be/sectoren/huishoudens/sectorkenmerken/eco-efficientie>

Waals Gewest:

SPW DGRNE, Etat de l'environnement wallon:

1/ Rapport sur l'état de l'environnement wallon 2017, Analyse sectorielle des modes de production et de consommation, Ménages,

- "Eco-efficience du secteur résidentiel", fiche mén 5, p. 96, 2017
- "Consommation résidentielle d'énergie", fiche mén Focus 1, p. 97, 2017.

Beschikbaar op:

<http://etat.environnement.wallonie.be/files/Publications/REEW2016/DGRNE-16-16716-REEW%202016-si-051217-prod2%-20basse%20r%c3%a9solution.pdf>

2/ Indicateurs clef de l'Environnement wallon, 2014, Deel 8. Eco-efficience,

- "Eco-efficience du secteur résidentiel", fiche 8.6

Beschikbaar op :

http://etat.environnement.wallonie.be/files/Publications/ICEW2014-1_v2.pdf

6 BIBLIOGRAFISCHE REFERENTIES (METHODOLOGIE, INTERPRETATIE)

- Voor de Brusselse energiebalans voor 2015 werd enkel een synthese opgesteld :
 - Leefmilieu Brussel, december 2017. "Energiebalans van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering 2015 – samenvattende nota. 25pp.
Beschikbaar op:
http://document.leefmilieu.brussels/opac_css/electfile/BEN2015_NOTESYNTHESE_NL_v3.pdf.pdf
- LEEFMILIEU BRUSSEL, juli 2015, Factsheet ENERGIE n° "1. Energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (jaar 2013)", 17 pp. Beschikbaar op :
http://document.leefmilieu.brussels/doc_num.php?explnum_id=5388
- LEEFMILIEU BRUSSEL, juli 2015, Factsheet ENERGIE n° "3. Evolutie van de energie-intensiteit in het Brussels Gewest", 13 pp. Beschikbaar op :
http://document.leefmilieu.brussels/doc_num.php?explnum_id=5390

7 DEKKING IN RUIMTE EN TIJD

Beschikbare periode:

1990 - 2015

Geografische dekking van de gegevens:

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Datum waarop de indicator voor het laatst werd bijgewerkt: december 2017

Datum waarop deze methodologische fiche voor het laatst werd bijgewerkt: september 2018

